

V R T E C.

Izhaja
1. dne
vsacega
meseca
na celej
póli in
stoji za
vse leto
2 gl.
60 kr.,
za pol
leta 1 gl.
30 kr.
av. vr.

Naroč-
nina se
naprej
plačuje
in po-
šilja u-
redništ-
vu v
Lingar-
jevih
ulicah
hiš. št. 1
v Ljub-
ljani.

Časopis s podobami za slovensko mladino.

Štev. 3.

V Ljubljani 1. marca 1880.

Leto X.

Zmaga sv. Križa.

N

a méji tam slovanskej krvavi boj divjá,
Obúp in stok ne gáne dobrotnega nebá;
Ko mrak zemljó odéne, potihne bojni grom,
Otét pa vendar ni še trpěč slovanski dom!

Oblak zbeží, — in luna posíje na poljé,
Kjer mnogo strtih nád je, — kjer fantje krvavé;
Moléc in tužno gleda pepél požganih hiš,
Junake, ki so padli za dom, za sveti Križ. —

Tam dōli pa na vási se zbira fantov rój,
Od dóma se poslávlja, na nov odprávlja bój;
Nikdó ne vživa spanja, po konci vsa je vas,
Razlega jok in stok se, odméva bojni glas.

Rudečo vže zastávo možjé razvijajo,
In pevájóč morilne ceví nabijajo;
Nikdó izmèd krdela ní žalosten, potrt,
Pripravljen vsak za boj je, za zmago, — ali smrt.

A kdo bo čéto péljal na boj krvav, besnéč?
Vodníka v zadnjem boji podrl je turški méč;
Več mož iz vrste stopí, vodníka si iskát,
Da peljal bi na boj jih, — oh mórdá zadnjikrát!

„Pozòr, pozòr, junáci!“ tresěč se čuje glas,
In k hrabrej četi stopí menih vže sivih las;
Vodníka vam pokažem, ki spremil vas bo v boj,
Pomagal v prah podréti vam turški bode rój!“

„Poglejte tû vodníka!“ držê jim Križ svetál,
 „Sin božji je, ki jaz se na boj bom ž njim podál;
 Sladkó je zanj trpeti, umreti zanj svetó, —
 Da to storili bomo, naj čuje nas nebó!“

Junaci na kolenih prisêžejo: vsikdár
 Za Križ se bojevati, izdati ga nikdár;
 Menih pa Križ jim dvigne, Križ živega Bogá,
 In blagoslów izlije, — tolažbo zadnjo dá! —

Pripravljena je četa, menih pred njo stoji,
 In svetim Križem v róci továrišem velí:
 „Napréj junaški fantje, napréj med bojni vríš!“
 „„Na boj za dom, svobôdo, na boj za sveti Križ!““ — —

Smehljá se mlada zôra, odpíra beli dan,
 In zlato solnce sije na lični samostán,
 Obséva tužno solnce tam samostanski vrt,
 Kjer ranjene junake pobíra blede smrt.

Med ranjenci na vrtu leží pa star junák,
 Obdajejo ga muke, objéma zadnji mrak;
 Pogled strašán! — menih je, brez nósa, brez očí, —
 A vendar žále tožbe iz ust njegovih ní.

Nagnílo se je solnce tam daleč za goró, —
 Menih pa nágne glávo, in reče za slovó:
 „Sladké so bolečine, — lehkó umrl zdaj bom,
 Da le otét naš Križ je, otét moj dragí dem!“ — —

Od samostána tóžno odméva don zvonú,
 Meníha tožno spremlja v kraj večnega mirú.
 A On, ki zanj trpél je, — na grobu mu stoji,
 In národu oznanja: „Za vas prelíl sem kri!“ —

Josip Prosen.

Rožica in Minka.

Rožica in Minka ste bili sestri, ki ste se takó ljubili, da druga brez druge živetí ni mogla.

Minka je bila nekoliko starejša od Rožice, zato je pa tudi svojo mlajšo sestro v marsičem lepó učila, ter jej pomagala povsod, kjer jej je bilo kake podpore treba. Če Rožica ni znala naloge izdelati, brž jej je bila Minka pri roci in jo podučila, kako se to ali óno naredí, da bode učiteljici po godu. Skoraj nikoli ni bilo prepira med njima, in če bi se bilo kaj tacega pripetilo, kmalu ste si bile zopet dobri.

Necega dné izbolí Rožica. V postelji je obležala in lica so jej gorela od vročine. Niti najmanjše stvarce ni mogla jésti, a žeja jo je trpinčila, da bi bila skoraj vedno pila.

Ko zdravnik v hišo pride, ni bila Rožica samo v licih rudeča, nego rudeča je bila po vsem obrazu, in ne samo po obrazu, nego tudi po vsem životu.

Zdravnik prime Rožico za žilo, zmajé z glavó in reče: „Deklica ima hudo vročico, ter mora dalj časa ostati v postelji.“

To je bilo pač neprijetno za ubogo dekletce. Zunaj lepa pomlád; solnce užé davno ni sijalo tako prijazno na zemljó in topli njegovi žarki so vzbujali